

Поэзия М. Рыльского просветленно-элегическая, тогда как у поэтов молодого поколения настроение тоски заявлено больше. Для семантического ореола X5 характерны следующие составляющие: пейзаж осенний и зимний; ночь, дорога; окно, воспоминание / память, одиночество, старость, приближение смерти, семейная любовь, любовь, творчество и прогресс. Ритмический зачин напрямую не связан с семантическим ореолом. Чаще такая связь возникает, когда к тождественному зачину приобщается лексическое и синтаксическое сходство, как в стихотворении М. Рыльского «Ластівки літають, бо літається» и Лины Костенко «Ластівки тікають із Європи».

Ключевые слова: семантический ореол, лирический пятистопный хорей, дорога, любовь.

Gavryliuk Nadiya. Semantics of X5 in the Ukrainian poetry. The article highlights the kinds of semantic aureoles of trochee pentameter in the cycle by M. Rylsky «Golosijivs'ka osin» and in the poetry of the young Ukrainian authors. In verses by M. Rylsky there is an elegiac clearness, while in the younger poets melancholy mood is stronger. Semantic aureoles of X5 are characterized by the following components: landscape autumn and landscape winter, night, road, memories / memory, loneliness, old age, death approaching, family love, love, creativity and progress. The rhythmic introductions are not directly related with semantic aureoles.

Most often this relationship occurs, when attached to the identity introductions lexical and syntactic similarity, as in the poems of M. Rylsky «Lastivky litayut', bo litajetsya» and Lina Kostenko «Lastivky tikayut' iz Jevropy».

Key words: semantic aureoles, lyric trochee pentameter, road, love.

УДК 801.655.7 : [821.161.2-1: 821.161.1-1]

Олена Кицан

КОРОТКІ ФОРМИ ВЕРЛІБРУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ І РОСІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРАХ

У статті проаналізовано короткі форми верлібру в сучасній українській і російській літературах. Об'єктом дослідження стали вільні вірші відомих сучасних поетів обсягом не більше п'яти рядків. Досліджується зв'язок верлібрових мініатюр зі східними жанрами, а саме хоку та танка. Адже сучасні верлібри, як і східні жанри тяжіють до лаконічності, мінімалістичності, філософічності, при цьому український та російський різновиди вільного вірша розвиваються своїми окремими шляхами. Показано спільне та відмінне між українським та російським вільним віршем, а також вектори їх руху.

Ключові слова: верлібр, вільний вірш, література, поезика, жанр, хоку, танка.

Постановка наукової проблеми та її значення. Нині спостерігається зростання інтересу до верлібру як феномену поезії, властивості та обставини формування якого досі не мають однозначного потрактування. Вільний вірш відрізняється від класичного (силаботонічного) не лише формально, а й на глибшому, філософському рівні. Загалом же, концепції вчених, які торкалися у своїх працях цієї теми, часто суперечать одна одній, що ще раз свідчить про потребу подальшого дослідження верлібру.

Значний внесок у вивчення вільного вірша зробили такі російські дослідники, як О. Жовтіс, О. Квятковський, О. Овчаренко, Ю. Орлицький, Ю. Тинянов. Проблему розвитку верлібру в українській літературі в ХХ ст. розглядали В. Ковалевський, Ю. Ковалів, Н. Костенко, Н. Науменко, А. Підпалій, Г. Сидоренко, А. Ткаченко та ін. Однак зовсім не досліджено порівняльний аспект розвитку сучасного українського та російського верлібру.

Ю. Орлицький виділяє два підтипи вільних віршів. Перший – «подовжений» – характеризується «відчутним вторгненням епічного початку», порівняно великим обсягом, «перелічувальною інтонацією» та «індуктивним характером міркування». Другий відрізняється невеликим обсягом і є зразком одномоментного вираження переживання в образі. Цей підтип розпадається на «логічний» і «образний». Для обох характерні «зображення моментального, одиничного переживання (або думок)», «деструктивна форма міркування» [14, с. 90].

Нас, передусім, зацікавили верлібри, які Ю. Орлицький відносить до другого типу, тобто короткі форми обсягом до п'яти рядків. У період тотальної зміни парадигм, кризи і руйнування ієрархій у сучасній літературі важкість і законсервованість власне поетичної мови може відчуватися як серйозний недолік. Слід говорити про те, що бачиш і відчуваєш зараз і тут, бажано, не озираючись на традицію. Тоді легкість та точність формулювань, свобода у виборі змісту стають у край важливими, і поетична мініатюра в цьому первинному освоєнні дійсності відіграє дуже важливу роль.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Не боячись помилитися, можна сказати, що сьогодні мініатюра – це жанр, який відвойовує позиції у верлібровій площині. У коротких вільних віршах найчастіше спостерігаємо відсилення до традиційного образного ряду японської поезії. Російська

література з погляду написання верлібрових мініатюр дещо випереджає українську і за кількістю написаних текстів, і за винайденням нових жанрових найменувань, і за експериментальними новаціями.

Зокрема, Олексій Верницький (1970 р. н.) започатковує проект «26», куди ввійшли мініатюри, що складаються з двох рядків і шести складів. Він називає їх «танкетками» і наполягає на тому, що його винахід – найкоротша форма поезії. Існує навіть точна дата народження нової віршованої форми – 2003 рік. Одні танкетки явно є поетичними текстами, тоді як інші – це просто тексти із шести складів, у яких немає нічого поетичного. Цікавими знахідками є такі мініатюри:

Стихи

украли ночь (Георгий Жердев);

*

не люби

не меня (Полина Вилюн);

*

Песок

в часах моря (Роман Савоста).

Мінімалістський, лаконічний верлібр – це передусім концентрація (розумова, емоційна, інтонаційна). При цьому враховується і момент парадоксальності, що полягає в порушенні читацького очікування (сукупність мінус-прийомів тут починає діяти як єдина система свідомих відмов від віршотвірних ознак різного рівня).

Такою антологією поетичної мініатюри є частково і розділ російського журналу «Аріон» – «Листки». Тут можна відшукати чимало цікавих знахідок. Зокрема, до майстрів таких дворядкових мініатюр належить Олександр Говорков:

входил в литературу –

очутился в библиотеке;

*

часы боролись за право

показывать разное время;

*

...и шумят тревожно листья леса

это ночь пытается взлететь [7].

У становленні російського верлібру значну роль відіграв Карен Джангіров (1956 р. н.), який, по суті, став реформатором поезії. У 1980-х роках він зумів повністю змінити становище верлібру в Росії,

зробивши його масово доступним і для поетів, і для читачів. К. Джангіров заснував перший у Радянському Союзі клуб поетів-верлібристів «Мінус-37», завдяки якому в літературі було відкрито чимало імен молодих поетів. Окрім того, він був президентом Асоціації російського верлібру (1991, розпалася в 1995). К. Джангіров упорядкував перші в Росії збірники верлібру: «Белый квадрат» (1988), «Время Икс» (1989), «Антология российского верлибра» (1991) і «Антология российского свободного стиха» (2005).

У двох рядках К. Джангірову вдається вмістити безмежне, досить часто – це лише одна метафора з надзвичайно глибоким змістом:

*Женщина –
черновик птицы;
**

*Мое последнее открытие:
«Мы живем на руинах будущего»;
**

*Как долго растет трава.
Как быстро стареют дети [9].*

В українській поезії на подібні верліброві мініатюри натрапляємо у творчості Миколи Воробйова:

*коли велике віддаляється
на березі піщинки видко [5, с. 37];
**

*випав сніг —
почорніли ворони... [5, с. 207];
**

*безкінечні розмови про квіти —
готуємось до переходу прірви... [5, с. 270]*

або у В. Бориспольця:

*Скільки разів занурювався в себе
а дістатися дна ще і нині не можу [2].*

Зовсім дивним видається використання заголовка для таких мініатюр. Адже сучасна поезія взагалі тяжіє до відсутності назв, розділових знаків, сталих строфічних форм. Але поет свідомий того, що робить, адже назви є органічною частиною основного тексту, без якої не буде зрозуміле найсокровенніше:

ВСЕ І НІЧОГО. 1

*яблуня дуже уважна
але яблука котяться... [5, с. 270];*

ЗІТХАННЯ В БЛАКИТНІЙ ЩЕРБИНІ

*приручений пусткою
лишайник світиться... [5, с. 185].*

Важливо відзначити, що у вільному вірші відсутність рими, метричної врегульованості, довільне графічне розчленовування на рядки дають змогу з більшою свободою використати поетичні прийоми, що виражають творчу індивідуальність автора.

Верлібри російського поета Олександра Макарова-Кроткова є синтезом прийомів мінімалізму і філософічності, який багато в чому визначає суть творчої індивідуальності цього автора. Лаконізм ліричного висловлювання зближує поезію О. Макарова-Кроткова з верлібром К. Джангірова, орієнтованим на традицію класичної японської лірики:

МЕРА ДЛИНЫ

*от моря до неба –
всего 1 горизонт [11].*

Вільний вірш О. Макарова-Кроткова характеризується помітним посиленням візуального початку, що проявляється в наявності авторської пунктуації, ненормативному вживанні великих і малих літер, введенні невербальних компонентів та ін.:

СТИХИ ДЛЯ КОШКИ

*кискискис
кышкышкыш;*

або ж:

ФОРМУЛА

*С.М.
1 + 1 = 1 [11].*

Слід відзначити, що сучасні науковці більш поглиблено досліджують поетику верлібру, особливо його зв'язки зі східною поетичною традицією. А. Андреев і Ю. Орлицький пишуть про тісний вплив японської поезії (хайку і танки) на розвиток сучасного вільного вірша. Цей вплив проявився в непарності строфічної композиції, лаконічності висловлювання і, що найголовніше, – у способі зображення навколишнього світу, особливому його баченні. Схожість верлібру і японської поезії відзначав ще В. Іванов: «Верлібр – це не просто форма вірша, а спосіб бачити світ» [10, с. 205].

Ю. Орлицький теж зауважує, що європейській і російській класичній поезії з її майже обов'язковою політичною або естетичною заангажованістю в східній літературі протистоїть просте, іноді наївне милування красою природи і людини.

Напевно, саме з такої позиції і слід розглядати особливості поетики вільного вірша, і головні дослідження в цьому напрямі ще попереду. Основною мотивацією для імітації східних жанрів є спроба вирватися за межі одного культурного простору, а також втеча від традицій та канонів у літературі.

Серед коротких форм вільного вірша можна натрапити на різноманітні наслідування японської класичної строфіки, п'ятивірші (танки) і тривірші (хоку). Ще В. Брюсов під терміном «танка» розумів п'ятивірш, що містить 31 склад і не має рими. Хоку (хай-кай) – ніби вкорочена танка, її перших три рядки. Саме японські поети навчилися вкладати в 31 склад розмаїття почуттів, цілий всесвіт. Для хоку й танки конструктивним фактором вірша виступає силабічний принцип, а саме кількість складів у кожному рядку й загалом у вірші. Із верлібровими мініатюрами східні строфи пов'язує короткий обсяг, відсутність рими і подекуди відображення східної філософії. Жанр рубаї вже має більші обмеження, оскільки ще одним віршовим фактором у ньому є римування.

А тому все-таки достовірніше називати короткі неримовані тексти (якщо в них не дотримано силабічного принципу) саме верлібровими мініатюрами, навіть попри те, що деякі з них тяжіють до східної строфіки. Так, наприклад, А. Ткаченко виділяє окремий різновид терцетів – верлібровий, або неримований, який, на його думку, «може існувати як самостійно (канонізованим його зразком, напевне, варто вважати японське гоку чи гайку), так і в поєднанні з іншими строфами» [15, с. 384]. Композиція вільновірша, подібна до хоку, дотримується змістових канонів зазначеного жанру – чуттєвий образ-засновок (перші два рядки) і думка-висновок (третій рядок):

*на костылях
одноногая женщина в юбке
колокол боли (Александр Говорков);*

*

*Я умею закрывать глаза
когда среди поля
мы играем в прятки (Сергей Шаталов).*

У творчості К. Джангірова простежується вплив східної поезики, а також висока концентрація різних тропів і риторичних фігур. Вони дуже схожі до афоризмів:

*Как легко постареть
в окружении мудрых
мыслей [9].*

Саме лаконізм ліричного висловлювання наближає мініатюри К. Джангірова до стилю японської поезії (хоку і танки), яка прагне вмістити у гранично малі поетичні форми максимальний зміст (зображення єдності природи і людини, відображення взаємопроникнення мікро- і макрокосму). Подібна смислова насиченість дає читачеві змогу самостійно «домальовувати» картину світу, на яку автор художнього тексту лише натякає.

На відміну від східних авторів К. Джангіров використовує масштабніші, абстрактніші категорії («вічність», «життя», «щастя»), що не знижує проникливості ліричного висловлювання. Художній простір у К. Джангірова розширюється до неймовірних меж, іноді до розмірів Всесвіту. Проте ліричний герой помічає найдрібніші деталі, елементи природи:

*Я разгадал тебя, Смерть,
когда увидел однажды в твоих глазах
печаль новорожденной жизни [9];*

*

*Покой – это эра
белых растений и снов
на берегу опустевших хижин [9].*

Деякі з них мають тенденцію до скорочення, коли в останній рядок поет виносить лише одне слово:

*Выходя из прошлого,
не забудь погасить
свет [9].*

У своїх ліричних мініатюрах автори намагаються пояснити складний жанр вільного вірша, цим самим ще раз натякаючи на належність своїх поетичних текстів саме до верлібру, а не до східних жанрів:

*Искусство быть вербой
среди магнолий и роз –
техника верлибра (Карен Джангиров);*

*

*мои словесные портреты
становятся все одиознее
а я растерян почти до верлибра (Игорь Галкин);*

*

Т. Маршининой

*верлибр –
это свобода
плюс космополитизация всей страны*

*планетарии всех стран
объединяйтесь! (О. Макаров-Кротков).*

Деякі з таких неримованих поезій попри тяжіння і до верлібру, і до хоку містять розділові знаки, а також великі літери:

*Спящий живет по ту сторону век.
Когда я сплю,
я как спичка, в которой зашит огонь (Андрей Кульба).*

Мінімалізм у використанні структурних елементів відповідає поетичній манері російських верлібристів, коли мінімалістська установка реалізується на різних рівнях: звуковому, лексичному, синтаксичному, пунктуаційному. Має місце сюжетний мінімалізм, обумовлений фрагментарною композицією тексту, введенням смислових пауз.

Натомість в українській літературі верліброві мініатюри будуються здебільшого на метафоричності, імпресіоністичності. Їх радше можна віднести до образного підтипу (за Ю. Орлицьким). На перше місце виходить не гола думка, а кольорова картинка, пейзажна «замальовка». Яскравим прикладом є творчість Миколи Воробйова:

*вітер в тополях шумить –
срібний бік вітру
вночі довго світиться... [5, с.56];*

*

*розквітлий півник над водою
сон темної води
сережки півника ворушить... [5, с. 56].*

Досить тісно зі східною естетикою пов'язана творчість сучасного волинського поета Віктора Вербича, кожна збірка якого містить і верліброві мініатюри, і максимально наближені до хоку й танки імітації, у яких автор навіть дотримується силабічних канонів:

<i>Полотно–туман.</i>	5
<i>Очерету китички</i>	7
<i>Пишуть світанок [3, с. 48];</i>	5
*	
<i>Став крайчиком</i>	5
<i>Татарський щит місяця</i>	7
<i>В нічному небі</i>	5
<i>Вогненна літера С</i>	7
<i>В очах віддзеркалена [3, с. 35].</i>	7

Лаконічний верлібр іншого відомого волинського поета Василя Слапчука хоч і подібний графічно до японських жанрів, але кількість складів у рядках не витримано. При цьому поет вкладає в них національний зміст, своє особисте, пережите гірким досвідом. Короткі верліброві мініатюри на тему війни влучні, мов куля, і не залишають читачів байдужими:

*Метал – це істина,
Що знає шлях
До серця [15, с. 28].*

Найближчі до стилю російських верлібристів вірші Віталія Бориспольця, поета, про якого в Україні знають дуже мало попри те, що він відомий у Європі. В. Борисполець був дипломантом I Міжнародного фестивалю вільного вірша «Європейський дім», його верлібри побачили світ у 36 країнах світу. Автор випустив книги «Страйк ілюзій» (1991 р.), «Платний пляж на Стіксі» (2005 р.), «Платний пляж на Стіксі. Дощовий» (2007 р.) та «Тлумачення тиші» (2012 р.). К. Джангіров навіть умістив вірші В. Бориспольця до своєї антології верлібру. Східна філософія вирізняє такі мініатюри поета, як:

*Здається підійшла і моя черга
удобрювати дерево життя
власним попелом [2].*

Попри короткий обсяг поет надає своїм поетичним текстам заголовки, які іноді містять навіть більше інформації, ніж увесь вірш:

ФЕНОМЕН
*З нізвідки прийшовши
і пішовши в нікуди
ухитряємось прожити ціле життя [2],*

і навіть вдається до строфічного поділу:

ЖЕБРАК

*Ідучи вулицею
ховаю від перехожих очі –*

останнє що в мене лишилось [2].

Російські поети, досхоchu натішившись імітаціями східних жанрів, дедалі частіше вкладають у верліброві мініатюри іронічний зміст, який доходить іноді аж до абсурду, парадоксальності:

*Стоял, запрокинув голову к ночному небу,
ждал падучей звезды – загадать желание на сча
Метеорит попал ему прямо в лоб (В. Строчков) [13, с. 7].*

Досить часто під іронією автор прагне замаскувати відчуття тотальної самотності:

*тихо так воет собачка
словно хочет повеситься
а не умеет [11, с. 56].*

Суть іронічного підтексту багатьох верлібрів стає своєрідним художнім утіленням постмодерністського світовідчуття:

*бросил в пруд камень
круги не пошли
пора к психиатру (В. Тучков) [13, с. 13].*

Так, наприклад, постмодерністська спрямованість лірики О. Макарова-Кроткова реалізується за рахунок обігравання образів класичної літератури, стереотипів масової свідомості, побутових життєвих реалій:

*двадцать лет
я приручал муравья
однажды он заметил:
а ты
уже делаешь успехи [11].*

Тому можна сказати, що в сучасному мінімальному верлібрі риси японської поезії безумовно наявні, але часто досить завуальовано. Саме лаконізм ліричного висловлювання наближає верлібр до стилю японської поезії (хоку й танки), яка прагне наповнити гранично малі поетичні форми максимальним сенсом. Навіть незначне явище, найдрібніша побутова деталь, зміна природного світу здатні викликати найбагатшу гаму почуттів. Суб'єкт ліричного висловлювання гостро

відчуває взаємозв'язок людини і всесвіту (співвідношення мікро- і макрокосму), що спонукає його перебувати в постійному пошуку гармонії.

Поетичні мініатюри російських верлібристів тяжіють до логічного верлібру, з'являються тексти, у яких домінує іронічне начало, парадоксальність. Натомість поезії українських авторів більше вкладаються в межі образного вільного вірша, у якому подекуди спостерігається взаємодія експресивності та імпресіонізму, деякий герметизм, підвищена асоціативність образів і метафоричність.

К. Джангіров в одному інтерв'ю дав надзвичайно глибоку аргументацію на користь вільного вірша: «Верлібр представляється мне домом, в котором рождаются и живут мысли, не приспособленные для существования в иных измерениях. Наши произведения – это миниатюры философского содержания, попытки осознать действительность через глобальные, вневременные и внепространственные понятия. Метрические же стихи – не более, чем прелестные милые глупости. Это как изящные кружева. Глубокую мысль ими не выразить» [18, с. 14].

Висновки. Звичайно, чимало прихильників силабо-тоніки заперечуватиме цю бумку, однак у ній є своя правда. Верлібр – це не просто вільний вірш, він теж має свої канони. По-перше, він не має містити зайвих слів, багатослівна фальш відразу помітна. По-друге, бажано, щоб поет-верлібрист володів і технікою силабо-тонічного вірша, тільки тоді ми зможемо говорити про верлібр як систему мінус-приймів, коли автор відмовляється від основних ритмотвірних ознак свідомо, а не тому, що не зміг їх досягнути. І по-третє, верлібр, як і основні східні жанри (хоку і танка), має бути коротким, максимально образним і змістовним.

Короткий верлібр, як і східні жанри – це концентрована поезія, не засмічена зайвими словами, римами, розміром. Це поезія підвищеної складності для самих авторів, адже вона не пробачає помилок (багатослів'я, відсутності поетичної влучності, браку уяви). Це вірш на один вдих, вірш для справжніх гурманів.

Звичайно, що у межах статті неможливо дати максимально повний зріз особливостей поетики коротких форм російського та українського верлібру другої половини ХХ ст., детально охарактеризувати творчий метод кожного з вказаних авторів цього періоду. Наше дослідження – це лише спроба відшукати точки дотику українського та російського верлібрів, одного з найпопулярніших жанрів сучасної літератури.

Джерела та література

1. Антология русского верлибра / сост. К. Джангиров. – М. : Прометей, 1991. – 752 с.
2. Борисполец В. Вірші [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bukvoid.com.ua/library/vitaliy_borispolets/virshi/1.html
3. Вербич В. З літопису осяяння : поезії / В. Вербич. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2012. – 80 с.
4. Верницкий А. Шесть слогов о главном [Электронный ресурс] / Алексей Верницкий, Георгий Циплаков // Новый Мир. – 2005. – № 2. – С. 153–158. – Режим доступа : http://magazines.russ.ru/novyi_mi/2005/22/ver11.html
5. Воробйов Микола. Слуга півонії : поезії / М. Воробйов. – К. : Просвіта, 2003. – 344 с.
6. Время Икс: современный русский свободный стих / сост. К. Джангиров. – М. : Прометей, 1989. – 607 с.
7. Говорков О. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/arion/2007/3/go16.html>
8. Губайловский В. Полоса прибоя [Текст] : (О жанре поэтич. миниатюры) / В. Губайловский // Арион. – 2003. – № 4. – С. 75–80.
9. Джангиров К. Э. Осенний волк : книга стихотворений [Электронный ресурс] / К. Э. Джангиров. – М. : Звонница МГ, 1994. – 160 с. – Режим доступа : <http://lib.ru/POEZIQ/DZHANGIROW/verlibr.txt>
10. Иванов В. Свободный стих как способ видеть мир / В. Иванов // Иностранная литература. – 1972. – № 2. – С. 205.
11. Макаров-Кротков А. Дезертир : книга стихов [Электронный ресурс] / А. Макаров-Кротков. – М. : Academia, 1995. – 63 с. – Режим доступа : <http://levin.rinet.ru/FRIENDS/Makarov-Kr/Makarov1.html>
12. Макаров-Кротков А. Стихи [Электронный ресурс] / А. Макаров-Кротков // Арион. – 1997. – № 3. – Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/arion/1997/3/makarov.html>
13. VII Московский фестиваль свободного стиха (2–3 мая 1997 г.): Вчера, сегодня, завтра русского верлибра : стихи участников фестиваля. – М. : Моск. гос. музей Вадима Сидура, 1997. – 20 с.
14. Орлицкий Ю. Б. Стих и проза в русской литературе : очерки истории и теории / Ю. Б. Орлицкий. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 1991. – 200 с.
15. Слапчук В. Д. Навпроти течії трави : поезії, проза / В. Д. Слапчук. – Луцьк : Надстир'я, 2001. – 208 с.
16. Ткаченко А. Мистецтво слова (вступ до літературознавства) : підруч. для студ. гуманіт. спец. ВНЗ / А.Ткаченко. – К. : Правда Ярославичів, 1998. – 448 с.
17. Шаталов С. Из цикла «Ad libitum» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dikoepole.org/lu/index.php?a=showSingl&id=6&txtn=1>
18. Ясенов Евгений. Адреналин для русской культуры (Интервью с Кареном Джангировым) // Город (Донецк). – 1991. – № 10 (14). – С. 14.

Кицан Елена. Краткие формы верлибра в современной украинской и русской литературах. В статье проанализированы короткие формы верлибра в современной украинской и русской литературах. Свободный стих – это форма поэзии, которая до сих пор вызывает больше всего дискуссий среди стиховедов. Возникает немало новых концепций, но и они не в состоянии постигнуть все разнообразие верлибровых форм. Объектом исследования стали свободные стихи известных современных поэтов объемом не более пяти строк. Исследуется связь верлибровых миниатюр с восточными жанрами, а именно хоку и танкой. Нас интересовали, в первую очередь, короткие нерифмованные поэтические тексты, в которых не соблюдены силлабические каноны японской поэзии, а также бегло рассматриваются те, в которых воссоздан силлабический принцип хоку и танки. Обращалось внимание и на связь современных верлибров с восточными жанрами на содержательном уровне. Поскольку украинские и особенно русские верлибры все чаще тяготеют к лаконичности, минималистичности, философичности, при этом украинская и русская разновидности свободного стиха развиваются отдельными путями. Основой служила классификация известного русского стиховеда Ю. Орлицкого, который разделяет короткие верлибры на логическую и образную разновидности. Показаны общие и отличительные черты между украинским и русским свободным стихом, а также векторы их движения.

Ключові слова: верлибр, свободный стих, стих, литература, поэтика, жанр, хоку, танка.

Kytsan Olena. Short forms of vers libre in modern Ukrainian and Russian literatures. The article analyzes the short forms of vers libre in modern Ukrainian and Russian literatures. A free verse is a form of poetry that even through present causes most discussions among the scientists of verification. Though quite a lot new conceptions tend to appear, they are unable to grasp all the variety of verse libre forms. The free verses by a volume of no more than five lines became the object of the research. Connection of verses libre miniatures is investigated in its connection with east genres, namely haiku and tanka. The short unrhymed poetic texts in which the syllabic's canons of the Japanese poetry are not observed interested us first of all, and also those texts in which the syllabic principles of hoku and tanka are reflected were generally reviewed. Attention was given to the connection of modern verse libres with east genres at the content level. As Ukrainian and especially Russian verse libres more often gravitate to the brevity, minimalism and philosophicity, the Ukrainian and Russian varieties of free verse develop the separate ways. Classification of a famous Russian scientist of versification Orlytskyi Y. that divides short vers libres into logical and vivid varieties was taken up as the basis. A common and different between the Ukrainian and Russian free verse, and also their movement vectors, are shown.

Key words: verse libre, free verse, verse, literature, poetics, genre, hoku, tanka.